

Notat til Kompetanseforum Trøndelag og Næringspartnerskapet Trøndelag om innspill til bruk av midler til Kompetanse og arbeidskraft i distriktene.

Statsbudsjettets kapittel 556 post 60 Kompetanse og arbeidskraft i distrikta omfatter ordningene: a) Mobilisert til utdanning og kompetanseheving med kroner 4 712 000 og b) Tilskot til studiesenter på kroner 4 345 000.

Post a var ny i 2024, mens post b, er ny for fylkeskommunene i 2025. Kunnskapsdepartementet har overført studiesentermidlene fra sitt budsjett til Kommunal- og distriktsdepartementet og fylkeskommunene får nå ansvar for å forvalte begge postene.

Det foreligger [høringsforslag til ny forskrift for ordningene](#).

Vilkår for posten Kompetanse og arbeidskraft i distrikta

Formålet med ordningen er å bedre tilgang på arbeidskraft med etterspurt kompetanse og relevant utdannings- og kompetansetilbud i distriktene.

- a) Tilskot til mobilisering til utdanning og kompetanseheving skal gi bedre tilgang på kompetent arbeidskraft i distriktene ved å øke mobilisering til utdanning og kompetanseutvikling av befolkninga og styrke tilgangen til kvalifisert arbeidskraft i offentlige og private virksomheter. Videre skal ordningen bidra til å styrke regional koordinering og regionalt samarbeid om metoder for å mobilisere og kvalifisere flere til arbeid, inkludert de som i dag står utenfor arbeidslivet.
- b) Tilskot til studiesentera skal bidra til at utdanning og kompetanseutvikling blir tilgjengelig for befolkninga i distrikta, inkludert ansatte i distriktskommuner, som ikke kan følge ordinær undervisning ved de faste studiestedene på grunn av lange avstander. Tilgjengelige utdanningstilbud skal økes gjennom økt innsats for å etablere flere etterspurte desentrale og fleksible utdanningstilbud, øke tallet på studenter som tilegner seg etterspurt kompetanse ved studiestedene, og ved at flere utenfor arbeidslivet får utdanning og kompetanseutvikling ved studiesentrene. Det geografiske virkeområdet er innbyggere og ansatte i kommuner definert som 4, 5 og 6 basert på SSB sin sentralitetsindeks.

Fylkeskommunen kan finansiere tiltak og prosjekt i egen regi, eller etablerte egne regionale støtteordninger til a) Tilskot til mobilisering til utdanning og kompetanseheving.

Fylkeskommunen kan overføre midler fra post a til post b.

Tildeling av 556.60 midler i Trøndelag i 2024

Trøndelags økonomiske ramme for det som tilsvarer post a i 2024 var på kroner 4 347 000. Fylkesutvalget vedtok i sak 121/24 følgende fordeling av midlene: Vi viser til vedtak i Fylkestinget 14.05.2024, [Sak 121/24, Fordeling av midler til ordningen kompetanse og arbeidskraft i distrikt, kap 553.60](#)

Mottaker	Tiltak	Tilskuddsbeløp
Regionale kompetansefora	Utvikle regionale kompetansefora herunder fellestiltak i regi av fylkeskommunen	1 600 000,-
Studiesenter	Studiesenter Trøndelag Sør, Namdal Studiesenter, Studiesenter Sør-Vest og Fosen studiesenter.	2 047 000,-
Integreringsarbeid i distrikt	Videreføring av tilskuddsordning som skal bidra til at innvandrere i distrikt skal komme i arbeid	700 000,-

Midler til fire studiesenter ble tildelt flatt med kroner 511 750 hver. Det er så langt gitt melding om at disse midlene overføres fra 2024 til 2025. Regionene har rapporteringsfrist for bruk av disse midlene mars i år.

Tildeling til studiesenter i Trøndelag i 2023 og 2024

Rammen for tilskudd til studiesenter i Trøndelag er betydelig redusert fra 2024 til 2025. Seks studiesenter i Trøndelag fikk til sammen tildelt over 10 millioner kroner til drift av studiesenter i 2024. [Se oversikt over tildelte midler i 2023 og 2024.](#)

De seks studiesentrene som tidligere har fått støtte fra Kunnskapsdepartementet / HK-direktoratet er: [Namdal studiesenter](#), [Prios studiesenter](#), [Fosen studiesenter](#), [Grønt kompetansesenter](#), [Trøndelag sør-vest studiesenter](#) og [Studiesenter Trøndelag sør](#).

Helhetlig tilnærming innen kompetansepolitikken

Fylkeskommunene har et helhetlig kompetansepolitisk ansvar i regionen. Dette ansvaret omfatter blant annet videregående opplæring, høyere yrkesfaglig utdanning, karriereveiledning og studiesenter. Fylkeskommunene har også ansvar for å bidra til bedre samsvar mellom etterspørselen etter arbeidskraft og tilbudet om utdanning og kompetanse.

Fylkeskommunene skal kartlegge regionale kompetansebehov, formidle behov til tilbydere, og legge til rette for etterspurte tiltak innen opplæring og utdanning.

Dette innebærer å se sammenheng mellom utdanningsnivåene, der studiesentrene inngår som en forlengelse av opplæringssystemet.

Kompetansestrategiens målsetting om «*Målrettet samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivå skal gi god balanse mellom tilbud og etterspørsel etter kompetanse*» peker på Kompetanseforum Trøndelag og regionale kompetanseforum som viktige verktøy for å fremme kunnskapsgrunnlag og grunnlag for ønsket samhandling.

Å se sammenheng mellom tilbud om opplæring til voksne, karriereveiledning og studiesentervirksomhet i distriktene vil kunne forsterke tjenestetilbudene i distriktene.

Erfaringer fra Kompetansepilot Trøndelag (2020-2023) konkluderte med en rekke anbefalinger for mobilisering til utdanning og kompetanseheving i distrikt gjennom:

- å sette kompetanse på dagsorden
- samhandling i lokale kompetanseforum for å definere felles innsatsområder
- å anerkjenne at det en samordnet innsats for kartlegging av kompetansebehov, motivasjonsarbeid og tilrettelegging for opplæringstilbud krever ressurser
- [Trøndelag fylkeskommunes kriterier for vurdering av studiesentersøknader](#) påpeker at studiesentrene i fylket må inngå som forstreking av regionens øvrige kompetansepoltiske arbeid. **Partnerskapene bes om å ta stilling til om disse prinsippene fortsatt skal gjelde, eller om de bør justeres.**
 1. Følgende kriterier legges til grunn for Trøndelag fylkeskommunes vurdering og uttalelse om behov for studiesenter i Trøndelag:
 - Studiesentersøknaden støtter opp under prioriteringene i Kompetansestrategi for Trøndelag
 - Studiesenteret legger til grunn for sin søknad et kunnskapsgrunnlag som beskriver etterspørsel etter omsøkte studietilbud – og tilgang til studenter
 - Omsøkt studietilbud er forankret og prioritert i regionalt kompetanseforum, eller tilsvarende regionale samhandlingsarenaer
 - Det legges til grunn geografisk spredning av studiesenter, der tilbud som imøtekommer spesielle distriktsutfordringer prioriteres. En geografisk fordeling av studiesentre, antall sentre og spredning av tilbudet vil legges til grunn for vurdering av søknadene
 - Studiesenterets aktivitet er et supplement til, og en forsterkning av fylkets utdanningstilbydere
 - Studiesenteret må beskrive en robust organisering og plan for langsiktig eksistens
 - Studiesenterets arbeid må foregå i samarbeid med eksisterende utdanningstilbydere i fylket
- Fylkets distriktsatsing, (se [FU-sak 240/24](#)) der det kommer frem at Kommunal og distriktsdepartementet oppfordrer fylkeskommunene til å vurdere sammenheng mellom evt. innsats over kap. 553, post 65 (Bygdevekst) og kap. 553 post 60 (Kompetanse og arbeidskraft i distriktene)
- Workshop med studiesentrene i Trøndelag, mai 2024, samt månedlige nettverksmøter, viser til en rekke igangsatte utdanningstilbud i regionene. Studiesentrene anbefalte etablering og drift av studiesenter i hver region, men dette var før det ble kjent at den økonomiske rammen til formålet ble betydelig redusert.

Problemstillinger som det ønskes innspill på

- Hvordan kan midlene settes i aktivitet og svare på tiltak i Kompetansestrategien og Verdiskapingsstrategien?

Problemstillinger til drøfting for post a) Tilskot til mobilisering til utdanning og kompetanseheving

Basert på partnerskapenes erfaring med tilgang til arbeidskraft, kompetanse og utdanningstilbud i distrikt, hvilke aktiviteter bør forsterkes for å få bedre tilgang på kompetent arbeidskraft i distriktene:

- Ved å øke mobilisering til utdanning og kompetanseutvikling av befolkninga og styrke tilgangen til kvalifisert arbeidskraft i offentlige og private virksomheter?
- Ved å styrke regional koordinering og regionalt samarbeid om metoder for å mobilisere og kvalifisere flere til arbeid, inkludert de som i dag står utenfor arbeidslivet?

Problemstillinger til drøfting for post b) Tilskot til studiesentera

- Hvordan øke innsatsen for etablering av flere etterspurte, desentrale tilbud om utdanning?
- Hvordan øke tallet på studenter som tilegner seg etterspurt kompetanse ved studiestedene?
- Hvordan kan flere utenfor arbeidslivet få utdanning og kompetanseheving ved studiesentrene?
- Hvordan balansere tildeling til antall studiesenter gitt økonomisk ramme?
- Hvilke oppgaver og roller skal studiesentrene fylle?
- Hvordan kan studiesenter og opplæringstilbydere i fylket forsterke hverandre?
- Hvordan vurderer partnerskapene prinsippene for vurdering av studiesenter?
- Hvilken studiesenter-ordning ønskes i Trøndelag?

Andre forhold

Gjennom bygdevekstavgiftene har aktørene direkte politisk dialog med sentrale myndigheter. Underfinansiering og av studiesentrene er innmeldt som tema for møte med departementene 11.-12. februar. I dette inngår også fordeling av midler mellom fylkene som ikke hensyntar tidligere aktivitet i fylkene. Dette er tema som også er meldt inn til møte med Trøndelagsbenken 23. januar.

Framdriftsplan

Innspill om innretning av midlene:

- Næringspartnerskapet (møte 21.01.25)
- Kompetanseforum (møte 22.01.25)

01.03 Forventer at endelig forskrift foreligger

01.03 Innstilling til politisk sak

19.03-20.03 Hovedutvalgsmøter

25.03 Fylkesutvalg

April: Utlysning av midler

Mai: Behandling av søknader

Juni: Iverksetting